

Strategi: Vi driver på utvecklingen för hållbart byggande

Allt byggande i Göteborg ska ske med fokus på människors behov av livskvalitet, god hälsa, hushållning med resurser och minimal klimatpåverkan. Staden ska ställa högre krav och driva på utvecklingen av metoder för mindre miljöpåverkan. Hela bygg- och anläggningsområdet omfattas; från ny- och ombyggnation till renovering och lokal-anpassning, från infrastruktur till allmän plats såsom torg, parker, idrottsanläggningar, lekplatser samt byggnader. Hela livscykeln ska beaktas, från byggskedet, genom användningsskedet till slutskedet. För nödvändig innovation krävs nära samverkan med akademien och branschens aktörer i hela värdekedjan. Göteborgs Stads aktörer ska vara en motor i det gemensamma omställningsarbetet. Genom att staden är en tydlig och långsiktig behovsägare skapas goda förutsättningar för marknaden att ställa om på ett resurseffektivt sätt.

Mål och inriktning

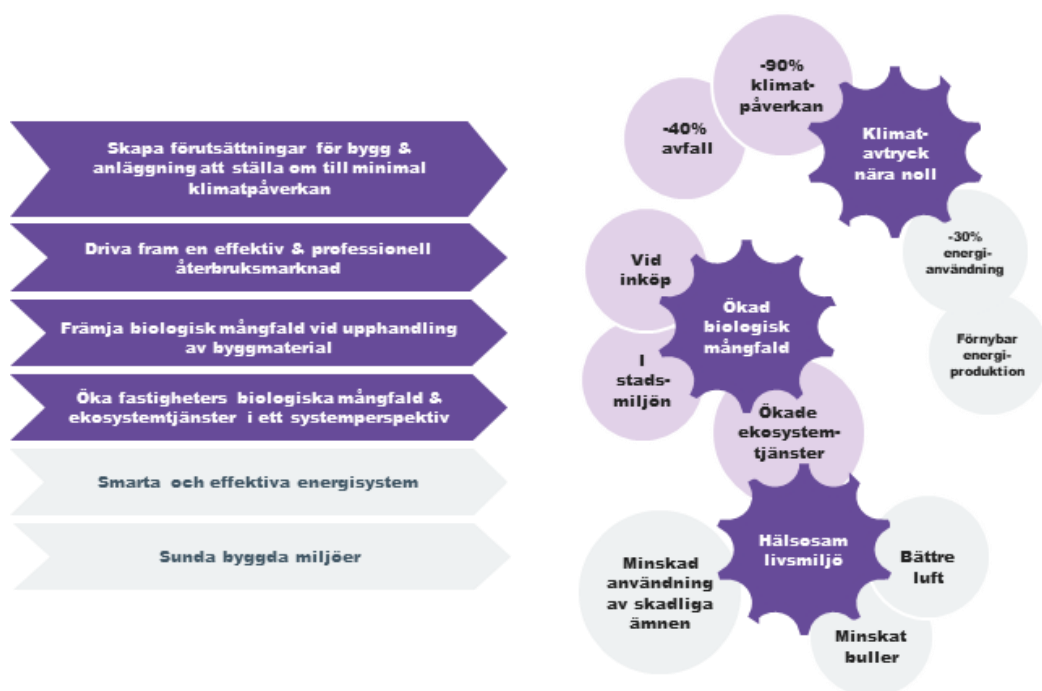
Strategin ”Vi driver på utvecklingen för hållbart byggande” har bäring på alla målområden i stadens miljö- och klimatprogram, och även på mål inom andra närliggande program och planer, som Göteborgs Stads energiplan, elektrifieringsplan och avfallsplan. De mest centrala målen och inriktningarna för strategin är:

- **Göteborgs klimatavtryck är nära noll** och **Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från inköp**, samt **från transporter**. Detta innebär att klimatpåverkan ska minska kraftigt från stadens bygg- och anläggningsprojekt inklusive vid markanvisning; med 50 procent till år 2025 och 90 procent till år 2030 jämfört med år 2020. Arbetsmaskiner och transporter ska vara fossilfria 2025 och elektrifieringsgraden 70 procent 2030. Hyresgäster i stadens fastigheter ska ha möjlighet att leva och verka klimatsmart och cirkulärt. Avfallet ska minska med 40 procent mellan år 2021 och 2030. Återbruk ska öka och massor som bedöms tekniskt samt miljömässigt funktionella ska återanvändas.
- **Göteborgs Stad minskar energianvändningen i bostäder och lokaler** samt **producerar enbart energi av förnybara källor**, vilket innebär att energianvändningen ska minska med 30 procent i bostads- och lokalfastigheter mellan åren 2010 och 2030 samt att solenergiplaner ska finnas och stadens väl lämpade takytor ska användas till solcellproduktion.
- **Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö** och **Göteborgs stad minskar användningen av skadliga ämnen**. Material och produkter som används ska inte innehålla skadliga ämnen. Loggbok ska föras. Utfasningsämnen ska vara nära noll, och riskminskningsämnen ska ha minskat med 50 procent år 2030 jämfört med år 2021.

- **Göteborgs Stad ökar den biologiska mångfalden i stadsmiljön, säkrar tillgången till grönområden och nyttjar ekosystemtjänster och främjar biologisk mångfald vid inköp.** Ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden ska öka på stadens mark – befintlig såväl som vid exploatering. Den biologiska mångfalden ska även främjas vid inköp av byggvaror.

Det gemensamma strategiarbetet fokuserar på fyra huvudsakliga inriktningar, vilka har identifierats att kräva en kraftig omställning med nya lösningar och arbetssätt. Dessa handlar om att skapa förutsättningar för minskad klimatpåverkan resurseffektivitet genom professionellt återbruk, att främja biologisk mångfald vid upphandling samt öka fastigheters biologiska mångfald och ekosystemtjänster i ett systemperspektiv.

Smarta och effektiva energisystem samt sunda byggda miljöer är också viktigt för hållbart byggande. Inom dessa områden finns dock systematik och verktyg att tillgå och staden ställer redan krav i upphandlingar. Här krävs framför allt effektivare arbetssätt, såsom att rutiner finns på plats och efterlevs, samt att ställda krav i högre grad följs upp. Dessa områden har inte varit prioriterade för det gemensamma arbetet under de första strategiåren, utan förväntas främst hanteras av respektive bolag och förvaltning.

Strategi Hållbart byggandes huvudsakliga inriktningar och mål

Skapa förutsättningar för bygg & anläggning att ställa om till minimal klimatpåverkan

Idag finns marknadslösningar för att bygga med halverad klimatpåverkan, men verktyg och metodiker som möjliggör ett effektivt genomförande saknas i branschen inom många delar, inklusive stadsplanering. Framtidsprognosen är för närvarande att branschen – med en stark beställarpåverkan – kan komma att utveckla lösningar för en minskad klimat-

Inom strategin hållbart byggande arbetar staden tillsammans med bransch och akademi med ett flertal åtgärder för att driva denna utveckling, allt från planprocesser som möjliggör omställning till nya klimatverktyg för renovering (se mer i nedan bild).

```
graph TD; A[Agera enligt resurshierarkin i Göteborg] --> B[Utveckla nya verktyg och metodiker för ROT & anläggning]; A --> C[Utveckla ramverk för klimatkrav i markanvisningar]; A --> D[Utveckla detaljplane- och bygglovsprocesser för återbruk och låg klimatpåverkan]; A --> E[Ta fram handlingsplan för elektrifierade bygg- och anläggningsplatser ELBA]; B --> F[Skapa förutsättningar för cirkulär masshantering och effektiv bygglogistik]; C --> F; D --> F; E --> F; F --> G[Staden, byggherrar, markanvisare och stadsplanerare styr mot låg klimatpåverkan i bygg och anläggning]; F --> H[Marknaden utvecklar och levererar affärs-lösningar med låg klimatpåverkan]; G --> I[Staden, byggherrar, markanvisare och stadsplanerare styr mot låg klimatpåverkan i bygg och anläggning]; H --> I;
```

Agera enligt resurshierarkin i Göteborg

Utveckla nya verktyg och metodiker för ROT & anläggning

Utveckla ramverk för klimatkrav i markanvisningar

Utveckla detaljplane- och bygglovsprocesser för återbruk och låg klimatpåverkan

Ta fram handlingsplan för elektrifierade bygg- och anläggningsplatser (ELBA)

Skapa förutsättningar för cirkulär masshantering och effektiv bygglogistik

Stärk effektivt klimatledarskap i byggbranschen

- Utveckla och introducera egenutvecklat klimatverktyg för ROT
- Ta fram klimatberäkningsmetodiker och nyckeltal för anläggning
- Definiera och konkretisera målnivån -90% för nyproduktion av byggnader, inklusive balanserande åtgärder
- Formera kunskapsnätverk för kommuner avseende klimatkrav vid markanvisning
- Ta fram vägledning för detaljplane-, bygglovs- och rivningslovsprocesser
- Utveckla rivningslov för att tydligare styra mot högre resurseffektivitet
- Ta fram handlingsplan, vägledning, forum och FoU-projekt för elektrifierade bygg- och anläggningsplatser.
- Koppla behovet av effektivare bygglogistik till cirkulär masshantering samt professionell återbruksmarknad
- Fokusgrupp Klimatledarskap inom CMB
- Göteborgs Plattform för klimatneutralt byggande

Staden, byggherrar, markanvisare och stadsplanerare styr mot låg klimatpåverkan i bygg och anläggning

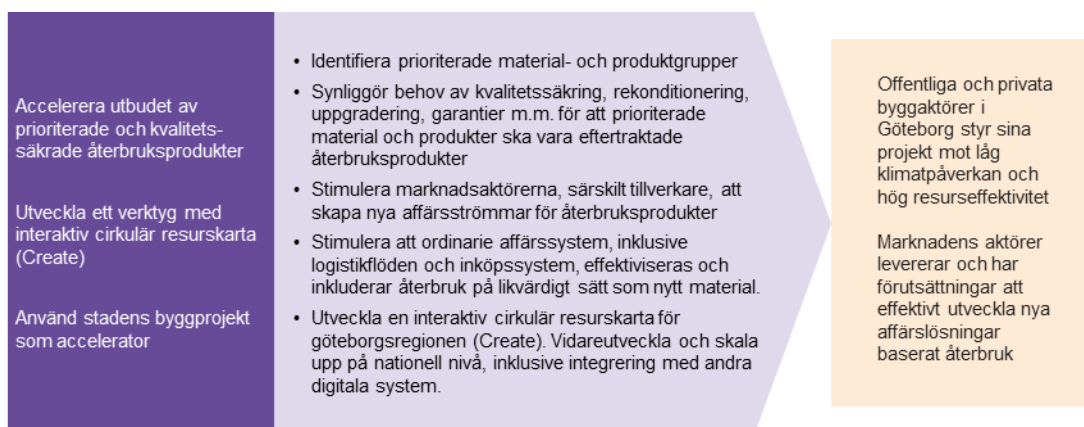
Marknaden utvecklar och levererar affärs-lösningar med låg klimatpåverkan

Detta är ett utvecklingsarbete som bedöms kräva särskilt fokus under hela programperioden, och kräver att staden har ständig koll på marknadsutveckling och gap.

Sammanfattningsrapport 2024 för *Strategi: Vi driver på utvecklingen för hållbart byggande*

Driva fram en effektiv och professionell återbruksmarknad

Idag saknad i princip helt en effektiv och professionell återbruksmarknad inom bygg och anläggning. Detta medför att fastighets- och anläggningsägare har svårt både att få avsättning för överblivet material vid renoverings-, ombyggnads- och rivningsåtgärder, och med att köpa in återbrukade produkter och material. Lösningarna är ofta projektunika vilket är kostnads- och tidskrävande, samt innebär låg grad av systematisk kvalitets-säkring och garantier. En lösning är att så långt som möjligt nyttja samma logistikflöden och system för avyttring och inköp som för nytillverkade produkter och material, helst med ännu högre grad av samordning via logistikcenter. För att inte försvåra arbetet med komplexa bedömningar om återbruks- respektive materialåtervinningspotential föreslås detta ske i kvalitetssäkringssteget hos tillverkare och tjänsteleverantörer som har denna expertkunskap, istället för som idag på byggarbetsplatsen. Strategiarbetet stöttar på flera sätt framtagandet av en sådan professionell återbruksmarknad (se nedan figur). Särskilt involverade är strategiberörda förvaltningar och bolag i staden, Göteborgs plattform för klimatneutralt byggande, Handslaget för cirkulärt byggande, Byggföretagen, Chalmers, IVL, Rise, Lindholmens Science Park, storstadssamarbetet Kraftsamling för cirkulärt byggande samt lokala initiativ för minskad klimatpåverkan i bygg & anläggning.

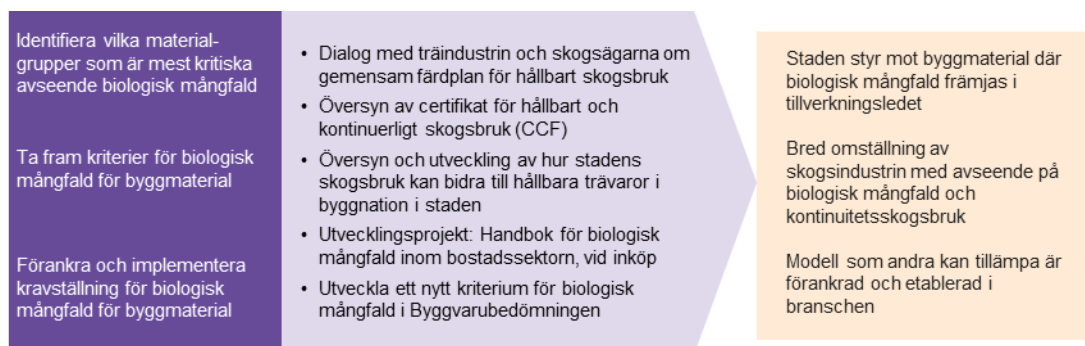
Exempel på insatsområden, aktiviteter och effektmål för inriktningen att driva fram en effektiv och professionell återbruksmarknad

Detta är ett utvecklingsarbete som bedöms kräva särskilt fokus flera år framåt. Förhoppningen är att stadens stimulans ska ge tillräckligt många goda exempel på nya affärslösningar inom de närmsta åren för att de ordinarie marknadsmekanismerna ska ta över.

Främja biologisk mångfald vid upphandling av byggmaterial

Idag saknas en vedertagen systematik för att kravställa och mäta påverkan på biologisk mångfald i tillverkningsledet. Här behöver staden bryta ny mark. En önskan från stadens aktörer är att kriterier och kravställan integreras med det befintliga systemet Byggvarubedömningen. Frågan behöver förankras med fler branschaktörer för hävstångseffekt i arbetet samt acceptans för en ny gemensam systematik. Initialt fokus inom strategiarbetet är på byggmaterial med stor påverkan på biologisk mångfald i tillverkningsledet, där skogsbruk redan är ett identifierat prioriterat område.

Strategiarbetet driver på denna utveckling genom en rad förutsättningsskapande insatser med syfte att ge branschen nya och gemensamma verktyg (se mer i nedan figur). Särskilt involverade är Framtidenkoncernen, stadsfastighetsförvaltningen, Älvstranden Utveckling, exploateringsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, miljöförvaltningen, Derome, Södra, Träbyggnadskansliet, skogsägare, Chalmers, SLU, LFM30, HS30, Klimatarena Stockholm, Stockholms Stad, Malmö Stad, Sveriges Allmännytt, IVL, Plockhugget, HSB, Byggvarubedömningen.

Exempel på insatsområden, aktiviteter och effektmål för inriktningen att främja biologisk mångfald vid upphandling av byggmaterial

Detta fokusområde kräver fortsatt betydande arbete, och kan komma att påverkas av politiska beslut framför allt på EU-nivå, samt att system framöver kan komma utvecklas på marknaden.

Öka fastigheters biologiska mångfald och ekosystemtjänster i ett systemperspektiv

Staden arbetar aktivt med insatser för att öka nyttan av ekosystemtjänster och främja den biologiska mångfalden i stadsmiljön; alltifrån att anlägga ängar och plantera träd, till odlingsytor, bikupor, fjärilsrabatter, insektshotell, fågelholkar, regnbäddar, vattenmagasin och kunskapshöjning. Men stadengemensam systematik saknas, vilket krävs för kvalitets-säkrad och högre systemnytta. För att utveckla detta samarbetar strategin *Hållbart byggande* med strategin *Grön och robust stad*. Ett exempel på det är utvecklingsprojektet

Hela stadens grönska som har utformats för att möta detta behov. Framåt kommer arbetet intensifierats inom ramen för detta samarbete.

Plan framåt

Stadens aktörer är allt mer aktiva inom strategin. Framöver behöver koordinering inom olika utvecklingsområden spridas mellan stadens aktörer. Detta för att säkerställa att vi stärker varandra och agerar likvärdigt gentemot varandra. Inom strategin kommer därför logiker, organisation och processer utvecklas för att stödja detta.

För att se till att de lösningar som krävs för måluppfyllelse finns på marknaden senast år 2030 krävs fortsatt ett nära samarbete med näringslivet och akademien, där staden blir en motor och innovationspartner i branschens omställning.

Organisering och kontakt

Strategiansvarigt bolag: Förvaltnings AB Framtiden

Samordningsansvarig: Nina Jacobsson Stålheim

Organisering: Främst nyttjar, stärker och samlas det gemensamma strategiarbetet på etablerade plattformar och nätverk, som exempelvis *Göteborgs plattform för klimat-neutralt byggande* (hela värdekedjan i göteborgsområdet), *Handslaget för cirkulärt byggande* (fastighets- och anläggningsägare i Göteborg), *Kraftsamling för cirkulärt byggande* (de tre storstadskommunerna) och *Giftfri miljö – bygg och anläggning* (nätverk inom staden). Utöver detta samlas de som berörs av strategin i olika konstellationer över tid utifrån olika knäckfrågor.

Involverade förvaltningar och bolag idag: Primärt berörs 22 förvaltningar och bolag av strategin, då dessa bedriver bygg- och anläggningsverksamhet eller skapar planförutsättningar: Egnahemsbolaget, Familjebostäder, Framtiden Byggutveckling, Gårdstensbostäder, GöteborgsLokaler, Poseidon, Stadsfastighetsförvaltningen, Stadsmiljöförvaltningen, Göteborg Energi, Higab, Älvstranden Utveckling, Parkeringsbolaget, Idrott & förening, Kretslopp & vatten, Göteborg Hamn, Exploateringsförvaltningen, Stadsbyggnadsförvaltningen, Gryaab, Renova, Liseberg.²

Viktiga samarbetspartners är också BRG, Miljöförvaltningen, Inköp & upphandling, samt Göteborgs Stads Leasing AB.

² Även Got Event, Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, Göteborgs Spårvägar bedriver till viss begränsad del byggrelaterad aktivitet, men har ännu inte aktivt involverats i strategiarbetet.

Nina Jacobsson Stålheim, strategiansvarig

Läs mer

- Om strategin [Hållbart byggande på Goteborg.se](https://goteborg.se/hallbart-byggande)